

Sygn. akt: I C 930/17 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Szczytnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Leszek Bil
Protokolant:	p.o. sekretarza sądowego Patrycja Zygmuntowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 października 2017 r. w Szczytnie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko całkowicie ubezwłasnowolnionemu A. M. (1) reprezentowanemu przez opiekuna A. M. (2)

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 930/17

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w W. złożył pozew przeciwko A. M. (1) o zapłatę kwoty 140,81 złotych wraz z odsetkami ustawowymi wskazanymi w pozwie oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 60 złotych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w dniu 12 lutego 2015 roku zawarł z pozwanym kompleksową umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych, w oparciu o którą wystawił faktury o nr: (...)_ (...), FW_ (...), FW_ (...), FW_ (...), FW_ (...). Pozwany pomimo upływu terminu płatności nie dokonał zapłaty kwot wskazanych w powyższych fakturach, nie podjął również żadnych kroków zmierzających do likwidacji lub zmniejszenia jego zadłużenia.

W odpowiedzi na pozew A. M. (2) – działająca jako opiekun ubezwłasnowolnionego pozwanego A. M. (1) – wniosła o oddalenie powództwa w całości. Wskazała, iż pozwany zawarł z powodem umowę o świadczenie usług na podstawie starego, nieważnego dowodu osobistego, z uciętym urzędowo rogiem. Opiekun prawny podał, iż celowo nie dała pozwanemu nowego dowodu, aby nie mógł on skutecznie zawrzeć żadnej umowy. Przedstawicielowi powodowej spółki nie przeszkadzało jednak, że zawiera umowę z człowiekiem upośledzonym umyślowo, dodatkowo posługującym się nieważnym dokumentem tożsamości. Zdaniem A. M. (2) umowa od początku była nieważna, zaś ona sama wielokrotnie pisała do firmy (...) o unieważnienie umowy oraz odstąpienie od pobierania jakichkolwiek opłat.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 12 lutego 2015 roku A. M. (1) zawarł z (...) S.A. z siedzibą w W. Umowę o świadczenia Usług(...)o nr (...) (...). Przy zawieraniu umowy pozwany A. M. (1) posłużył się nieważnym dowodem osobistym seria i numer (...), z urzędowo

uciętym rogiem. Dowód ten utracił ważność z dniem 12 lutego 2014 roku. Nowy dowód osobisty A. M. (1) (seria i numer (...)) wydany został w dniu 13 stycznia 2015 roku.

(dowód: umowa z dn. 12.02.2015r. wraz z załącznikami k. 14-22, 2 kserokopie dowodu osobistego pozwanego k. 34-35)

Na podstawie w/w Umowy powód sporządził na rzecz pozwanego następujące dokumenty finansowe:

- fakturę VAT z dnia 11 marca 2015 roku o nr (...) _ (...) na kwotę 12,30 złotych z terminem płatności do dnia 25 marca 2015 roku,

- fakturę VAT z dnia 30 marca 2015 roku o nr FW_ (...), na kwotę 8.81 złotych z terminem płatności do dnia 13 kwietnia 2015 roku,

- fakturę VAT z dnia 16 kwietnia 2015 roku o nr FW_ (...), na kwotę 61,01 złotych z terminem płatności do dnia 30 kwietnia 2015 roku,

- fakturę VAT z dnia 12 maja 2015 roku o nr FW_ (...), na kwotę 100,91 złotych z terminem płatności do dnia 26 maja 2015 roku,

- fakturę VAT z dnia 11 czerwca 2015 roku o nr FW_ (...), na kwotę 140,81 złotych z terminem płatności do dnia 25 czerwca 2015 roku,

(dowód: faktury VAT k.23-27)

W dniu 4 marca 2016 roku pozwany A. M. (1) został ubezwłasnowolniony całkowicie z powodu upośledzenia umysłowego. Jego opiekunem została ustanowiona A. M. (2).

(dowód: zaświadczenie k. 36)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu w świetle twierdzeń stron i zaoferowanych przez nie dowodów powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny został ustalony na podstawie przedłożonych przez strony dowodów, których wiarygodność nie była kwestionowana w toku postępowania. Mimo zobowiązania do ustosunkowania się do zarzutów podnoszonych przez opiekuna pozwanego, powód nie zajął żadnego stanowiska, co nakazywało uznać fakty wskazywane przez stronę pozwaną za niezaprzeczone, a stan faktyczny w sprawie za bezsporny.

W ocenie Sądu na uwzględnienie zasługuje zarzut strony pozwanej dotyczący nieważności umowy z dnia 12 lutego 2015 roku. Podstawę materialną, na której oparte zostało rozstrzygnięcie Sądu, stanowi przepis art. 58 § 2 k.c. W myśl tego przepisu nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Przez zasady współzycia społecznego rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie aksjologiczne (ocenne), a nie tetyczne (prawne). Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2008, s. 327). W wyr. z dnia 2 października 2003 r. (V CK 241/02, Lex nr 175961) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w relacjach pomiędzy przedsiębiorcami zasady współzycia społecznego należy rozumieć jako zasady rzetelności i lojalności w stosunku do partnera umowy. W innym orzeczeniu stwierdził, że ewentualne nadużycie kontraktowe może podlegać weryfikacji na podstawie art. 58 § 2 i art. 353¹ k.c. W płaszczyźnie stosunków kontraktowych zasady te wyrażają się istnieniem powszechnie akceptowanych reguł przyzwoitego zachowania się wobec kontrahenta. Szczególne znaczenie mają reguły uczciwości i rzetelności tzw.

kupieckiej, których należy wymagać od przedsiębiorcy - profesjonalisty na rynku, a mianowicie przestrzegania dobrych obyczajów, zasad uczciwego obrotu, rzetelnego postępowania czy lojalności i zaufania. Każda ze stron umowy powinna zatem powstrzymać się od wszelkich zachowań, które świadczą o braku respektu dla interesów partnera lub wywołują uszczerbek w tych interesach (wyr. SN z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 555/09, Lex nr 885035).

Sprzeczność z zasadami współzycia społecznego może dotyczyć treści czynności prawnej lub celu, do którego osiągnięcia czynność zmierza. Celem tym jest więc nieobjęty treścią czynności prawnej jej rezultat, który można określić jako dalszy cel czynności. Można go jednakże brać pod uwagę o tyle o ile był on znany obu stronom czynności prawnej. Przy ocenie zgodności czynności prawnej z zasadami współzycia społecznego nie można odrywać treści tej czynności od przyczyn, które do niej doprowadziły. Treść czynności prawnej może nie pozostawać w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, ale ze względu na okoliczności towarzyszące dokonaniu, w tym w szczególności motyw działania stron, można uznać ją za sprzeczną z zasadami współzycia społecznego. Zgodność czynności prawnej z zasadami współzycia społecznego jest zawsze zagadnieniem kontekstu faktycznego, tj. okoliczności danego wypadku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2009 r., IV CSK (...), Lex nr 558611).

W orzecznictwie utrwalony jest też pogląd, że zarzut nieważności czynności prawnej z powodu sprzeczności jej treści lub celu z zasadami współzycia społecznego nie może polegać na powołaniu się ogólnie na bliżej nieokreślone zasady współzycia społecznego, lecz wymaga wskazania, jaka konkretna zasada współzycia społecznego została naruszona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2001 r., V CKN (...), Lex nr 52392; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN (...), Lex nr 57209; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN (...), Lex nr 141394).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, iż zachowanie przedstawiciela, zawierającego w imieniu powoda umowę z pozwanym, naruszało m.in. zasady rzetelnego postępowania oraz lojalności i zaufania w obrocie pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Jak wynika z twierdzeń opiekuna prawnego pozwanego, A. M. (1) jest osobą upośledzoną umysłowo, w podeszłym wieku, z którą trudno się jest porozumieć. Mimo tego przedstawiciel powoda zawarł z pozwanym umowę o świadczenie usług, choć trudno uznać, iż osoba upośledzona umysłowo jest w stanie właściwie zrozumieć warunki obszernej umowy telekomunikacyjnej. Nadto, co należy wyraźnie podkreślić, podczas zawierania umowy pozwany legitymował się nieważnym dowodem osobistym z uciętym urzędowo rogiem. Okoliczność posługiwania się nieważnym dokumentem tożsamości, w połączeniu z istniejącym upośledzeniem umysłowym pozwanego, powinna skłonić przedstawiciela powoda do odstąpienia od zawarcia przedmiotowej umowy z A. M. (1). Tymczasem w ocenie Sądu powód wykorzystał nieporadność i chorobę pozwanego w celu pozyskania kolejnego klienta i tym samym osiągnięcia zysku. Mimo, iż w czasie zawierania umowy z powodem, A. M. (1) nie był jeszcze ubezwłasnowolniony całkowicie i posiadał formalnie zdolność do czynności prawnych, to jednak uznać należy, że był on pozbawiony dostatecznego rozeznania co do dokonywanej czynności. Nadto, jak wynika z przedłożonych przez powoda dowodów, pozwany nie wykonywał żadnych połączeń wychodzących, a na kwoty wskazywane w fakturach składał się jedynie abonament oraz opłata aktywacyjna. Należy więc uznać, iż A. M. (1) zawarł umowę z (...) S.A. nie z uwagi na swoje potrzeby kontaktowania się z innymi, a raczej pod wpływem namowy ze strony przedstawiciela powoda. Okoliczności powyższe świadczą o naruszeniu zasad uczciwego obrotu, norm moralnych i obyczajowych uważanych w społeczeństwie za słuszne.

Powyższe wywody dają podstawy do uznania, że po stronie powoda doszło do nielojalnego zachowania wobec pozwanego, do lekceważenia zasad społecznych i dobrych obyczajów oraz do tego, by uznać, że zawarta umowa stanowiła nadużycie prawa i zasługuje na negatywną ocenę moralną. Skoro więc umowa z dnia 12 lutego 2015 roku jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego to nosi ona cechę nieważności, o której mowa w art. 58 § 2 k.c. W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)

3. (...)

S., dn. 13 listopada 2017 roku